

**PODLASKI URZĄD WOJEWÓDZKI
w BIAŁYMSTOKU
15-213 Białystok, ul. Mickiewicza 3**

PS-I.431.5.21.2015.MO

**Pan
Jerzy Dąbrowski
Dyrektor Placówki
Opiekuńczo-Wychowawczej
w Suwałkach
ul. 23 Października 20a
16-400 Suwałki**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 122 oraz 122a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r., poz. 332 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą, pracownicy Wydziału Polityki Społecznej Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku:

- 1) Katarzyna Kuprianowicz-Spirydonow – główny specjalista (leg. sł. nr 22/2015),
- 2) Małgorzata Osipowicz – główny specjalista (leg. sł. nr 21/2015)

w dniach 30 listopada, 1, 2, 7, 8 grudnia 2015 r. przeprowadzili kontrolę w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w Suwałkach (zwanej dalej: POW w Suwałkach, Placówką), w zakresie działalności placówki opiekuńczo-wychowawczej w okresie od 1 stycznia 2015 r. do dnia kontroli (upoważnienie do przeprowadzenia kontroli Nr 1/2015, znak PS.I.431.5.21.2015.MO, z dnia 18 listopada 2015 r. wydane z upoważnienia Wojewody Podlaskiego przez p. Katarzynę Mularz – Zastępcę Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku).

Zgodnie z § 13 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477) ustalenia dokonane w trakcie kontroli opisuje się w wystąpieniu pokontrolnym.

Wykonywanie zadań przez Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą w Suwałkach w kontrolowanym zakresie ocenia się pozytywnie z nieprawidłowościami.

Wyjaśnień w trakcie kontroli udzielali p. Jerzy Dąbrowski – Dyrektor POW w Suwałkach, p. Alicja Dąbrowska – pedagog, p. Malwina Anuszkiewicz - psycholog.

Kontrolę wpisano do książki kontroli Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Suwałkach pod pozycją numer 36.

Oceny skontrolowanej działalności dokonano na podstawie następujących ustaleń:

Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Suwałkach funkcjonuje na podstawie decyzji z dnia 30.12.2009 r., znak PS.V.KL.90145-9/2009 oraz z dnia 03.01.2012 r., znak PS-I.9423.7.2012.KL, Wojewody Podlaskiego zezwalającej Miastu Suwałki na prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego i interwencyjnego, na czas nieokreślony, w której może przebywać 30 dzieci.

Organizację Placówki określa:

- 1) Statut Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Suwałkach przyjęty Uchwałą Nr XLIV/482/2013 Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 30 grudnia 2013 r. w sprawie uchwalenia Statutu Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Suwałkach,

- 2) Regulamin Organizacyjny Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Suwałkach stanowiący załącznik do Zarządzenia Nr 10/2015 Dyrektora Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Suwałkach z dnia 12.10.2015 r. w sprawie wprowadzenia tekstu jednolitego Regulaminu Organizacyjnego Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Suwałkach. Regulamin został zatwierdzony przez Prezydenta Miasta Suwałk.

Wyżej wymienione akty prawne zostały wydane m.in. na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, niemniej jednak Regulamin organizacyjny i Statut zawierają zapisy niewynikające z obowiązujących przepisów prawa w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, np.: stosowane jest nazewnictwo „ośrodek adopcyjno-opiekuńczy” - w regulaminie, „rodziny zaprzyjaźnione” - w statucie.

Ponadto w Regulaminie:

- w § 8 ust. 1 pkt 1-2 powołano się na zapisy określone w nieobowiązującym od 01.01.2012 r., rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 października 2007 r. w sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych (Dz. U. Nr 201, poz. 1455) tj.: „powrót dziecka do rodziny następuje okresowo na podstawie wniosku zespołu o zaistnieniu podstaw powrotu dziecka do rodziny i gdy sąd przychylił się do tego wniosku”,
- w § 10 ust. 2 nie uwzględniono spełniania przez wolontariuszy warunków określonych w ust. 3 ww. ustawy,
- w § 12 ust. 2 określono opiekę nad dziećmi w porze nocnej niezgodnie z § 20 ww. rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720),
- w § 15 ust. 3 pkt 1 zapisano, że „wychowanek nie przestrzegający postanowień regulaminu i zasad współżycia społecznego może być ukarany naganą ustną przez wychowawcę bądź dyrektora placówki w obecności innych wychowanków w grupie, bądź na spotkaniu całej społeczności Placówki”, co może naruszać podmiotowość dziecka oraz jego prawa, w szczególności do ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem,
- w § 25 ust 3 pkt. 3 i 7 - powołano się na warunki określone w nieobowiązującym od 01.01.2012r., rozporządzeniu z dnia 19 października 2007 r. dotyczące pomieszczeń do wypoczynku i aneksów kuchennych - nie mniej niż jedno pomieszczenie/aneks kuchenny na 10 dzieci.

Akta kontroli str. 19-64

W Placówce obowiązuje, zgodnie z Zarządzeniem nr 13/2014 Dyrektora Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Suwałkach z dnia 22.12.2014 r., Regulamin Pracy Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Suwałkach przy ul. 23 Października 20A, dostosowany do zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Akta kontroli str. 64-98

W Placówce, zgodnie z § 17 ust. 5 rozporządzeniem z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej, prowadzona jest księga ewidencji, w której w dniu kontroli figurowało 24 dzieci. Księga ewidencji nie zawierała aktualnych adresów zamieszkania opiekunów prawnych dzieci, o których mowa w § 17 ust. 5 pkt 4 ww. rozporządzenia. Ponadto w księdze ewidencji znajdują się rubryki, które nie są uzupełniane zgodnie z ich nazwami np.: miejsce pracy rodziców lub opiekunów, odpłatność, adres szkoły, sytuacja rodzinna, pochodzenie społeczne, grupa.

akta kontroli str. 173-176

Ustalono, że na dzień kontroli w Placówce umieszczono 24 dzieci w wieku od 6 do 20 lat. W okresie objętym kontrolą do placówki przyjęto 7 dzieci, w tym 1 dziecko w wieku 8 lat, zgodnie z art. 231 ust. 2 ww. ustawy.

akta kontroli str. 441-444

W dniu kontroli w Placówce obecnych było 17 dzieci, 1 było na ucieczce, 4 – w Młodzieżowych Ośrodkach Wychowawczych: w Różanymstoku, Jaworku, Goniądzu, 1 – w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii w Kiernozi, 1- w Schronisku dla Nieletnich w Warszawie.

Dzieci przebywają w Placówce na podstawie skierowań powiatu, wydanych zgodnie z postanowieniami sądu o umieszczeniu w instytucjonalnej pieczy zastępczej, do których dołączone są m. in.: odpis aktu urodzenia dziecka, orzeczenie sądu o umieszczeniu w placówce, dokumentacja o stanie zdrowia dziecka, dokumenty szkolne.

W Placówce obowiązuje Zarządzenie nr 1/2015 Dyrektora Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej z dnia 05.01.2015 r. w sprawie zasad przyjmowania dzieci do Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Suwałkach i zmian wewnętrznej procedury przyjmowania dziecka do PO-W w Suwałkach.

W dokumencie zatytułowanym „Zasady przyjmowania dzieci do placówki opiekuńczo-wychowawczej w Suwałkach”, w pkt 2 i 6 jest mowa o umieszczaniu dzieci w placówce typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego. Zgodnie z zezwoleniem Wojewody Podlaskiego Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Suwałkach łączy funkcje placówki socjalizacyjnej i interwencyjnej.

Akta kontroli str. 150

Ponadto z powyższych zasad wynika „Wewnętrzna procedura przyjęcia dziecka do Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej”. Wskazano w niej, że po otrzymaniu skierowania z MOPS pracownik socjalny, pedagog lub psycholog Placówki ustala z pracownikiem socjalnym MOPS aktualny numer telefonu rodzica lub opiekuna prawnego dziecka skierowanego do PO-W. Następnie cyt.: „W przypadku braku możliwości ustalenia aktualnego numeru telefonu rodzica lub opiekuna pracownik socjalny, pedagog lub psycholog w ciągu 24 godzin powiadamia telefonicznie i pisemnie sąd rodzinny o niemożności realizacji postanowienia o umieszczeniu dziecka w PO-W. Podczas rozmowy telefonicznej z rodzicem bądź opiekunem pracownik socjalny, pedagog lub psycholog ustala datę i godzinę doprowadzenia dziecka do Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej”.

Opisany sposób postępowania w powyższej sprawie jest niezgodny ze stanowiskiem Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, przekazanym przez Podlaski Urząd Wojewódzki do Placówki pismem z dnia 13.03.2014 r., znak PS-I.9421.12.2014.MO.

Brak ustalenia numeru telefonu do rodzica lub opiekuna dziecka nie stanowi podstawy do informowania sądu o niezrealizowaniu postanowienia. Ponadto za realizację postanowienia sądu, a tym samym za umieszczenie dziecka odpowiada powiat, zaś placówka opiekuńczo-wychowawcza przyjmuje dziecko na podstawie skierowania powiatu.

Akta kontroli str. 148

Ponadto w Placówce obowiązuje wprowadzony Zarządzeniem nr 6/2015 Dyrektora Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Suwałkach z dnia 27.04.2015 r., katalog procedur postępowania w PO-W w Suwałkach, cyt.: „*celem zebrania wprowadzonych wcześniejszymi zarządzeniami instrukcji i procedur postępowania. Powyższy katalog zawiera procedury ułatwiające postępowanie w różnych sytuacjach dotyczących bezpieczeństwa wychowanków i pracowników pedagogicznych*”, m. in.:

- Procedura postępowania podczas odwiedzin rodziców, rodzeństwa kolegi lub koleżanki w placówce,
- Procedura postępowania dotycząca urlopowania wychowanków do domu rodzinnego w dni wolne od nauki szkolnej,
- Procedura postępowania w sytuacjach przemocowych wśród wychowanków,
- Procedura w przypadku stwierdzenia łamania praw dziecka.

W „Procedurze postępowania dotyczącej urlopowania wychowanków do domu rodzinnego w dni wolne od nauki szkolnej uregulowano także urlopowanie dzieci do kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, kandydatów do przysposobienia dziecka czy rodzin zaprzyjaźnionych. Sformułowanie „rodziny zaprzyjaźnione” nie wynika z obowiązujących przepisów prawa w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Z powyższej procedury wynika, że decyzje dotyczącą urlopowania podejmuje dyrektor, w szczególności, z uwzględnieniem aktualnej informacji o środowisku, w którym dziecko będzie przebywać podczas urlopu, sporządzonej przez pracownika socjalnego placówki.

W wyniku sprawdzenia dokumentacji potwierdzającej kwalifikacje osób zatrudnionych w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w Suwałkach ustalono, że Dyrektor Placówki posiada kwalifikacje i spełnia warunki określone w art. 97 ust. 3 ustawy, co potwierdził oświadczeniem z dnia 04.12.2015 r.

Osoby pracujące z dziećmi przebywającymi w POW w Suwałkach, tj. wychowawcy, pedagog, psycholog oraz pracownik socjalny zatrudnieni w okresie kontroli, posiadały kwalifikacje określone w art. 98 ust. 1 ww. ustawy.

Oświadczeniem z dnia 08.12.2015 r. Dyrektor Placówki potwierdził spełnianie przez osoby pracujące z dziećmi warunków, o których mowa w art. 98 ust. 3 ustawy. W sprawdzonych aktach osobowych osób pracujących z dziećmi znajdowały się oświadczenia dotyczące m. in. niekaralności, nie potwierdzały one jednak spełniania wszystkich warunków określonych w art. 98 ust. 3 pkt 1-3 ww. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 98 ust. 3 pkt 4 w placówce opiekuńczo-wychowawczej może pracować osoba, która jest zdolna do pracy w ww. placówce, co zostało potwierdzone zaświadczeniem lekarskim o braku przeciwwskazań do tej pracy. W trakcie kontroli w aktach osobowych trzech osób pracujących z dziećmi, tj. pracownika socjalnego i dwóch psychologów, stwierdzono brak zaświadczeń lekarskich, o których mowa wyżej. W dokumentacji znajdowały się zaświadczenia lekarskie potwierdzające zdolność do pracy w innych jednostkach, niż Placówka. W trakcie kontroli pracownik socjalny został skierowany na badania lekarskie i uzyskał zaświadczenie lekarskie potwierdzające brak przeciwwskazań do tej pracy w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w Suwałkach.

Zgodnie z art. 98 ust. 4 ustawy osoby pracujące z dziećmi mają prawo do korzystania z poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego. W roku 2015 osoby pracujące z dziećmi uczestniczyły m. in. w kursie specjalistycznym z zakresu mediacji rodzinnych, potwierdzającym zdobycie kwalifikacji mediatora rodzinnego, szkoleniu „Terapia dzieci i młodzieży – ofiar przemocy. Metodyka pracy z dzieckiem krzywdzonym”, kursie „Terapia skoncentrowana na rozwiązaniach”.

W 2015 r. Dyrektor, w celu zapewnienia opieki i wychowania nad dziećmi oraz wykonywania czynności związanych z realizacją zadań placówki, korzystał z pomocy dwóch wolontariuszy, z którymi zawarł porozumienia o współpracy. W aktach osobowych wolontariuszy znajdowały się oświadczenia dotyczące m. in. niekaralności, nie potwierdzały one jednak spełniania wszystkich warunków określonych w art. 98 ust. 3 ww. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Suwałkach funkcjonuje w budynku, który spełnia warunki określone w § 18 ust. 3 ww. rozporządzenia z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720).

W trakcie kontroli ustalono, że placówka realizuje zadania, określone w art. 93 ust. 4 ww. ustawy i § 18 ust. 1 ww. rozporządzenia. Zapewnia dzieciom całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja ich niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, edukacyjne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne.

Placówka zapewnia dzieciom wyposażenie w odzież, obuwie, bieliznę i inne przedmioty osobistego użytku stosownie do ich wieku i indywidualnych potrzeb, wyżywienie dostosowane do potrzeb rozwojowych oraz stanu zdrowia dzieci, warunki do spożywania posiłków, odpoczynku, nauki oraz łazienki z miejscem do prania i suszenia rzeczy osobistych, w ilości umożliwiającej korzystanie z nich w sposób zapewniający intymność i zgodność z zasadami higieny.

Potrzeby rozwojowe dzieci realizowane są poprzez dbanie m. in. o wypełnianie przez dzieci obowiązku szkolnego, w tym wyrównanie opóźnień edukacyjnych i rozwojowych w miarę ich potrzeb. Dzieci uzyskują pomoc w odrabianiu prac domowych oraz wolontariuszy. Dzieci mają

możliwość uczęszczania na zajęcia dodatkowe poza placówką. W 2015 r. dzieci brały udział w następujących zajęciach pozalekcyjnych: lekkoatletyka i piłka ręczna – 1 dziecko, szachy - 1 dziecko, gimnastyka korekcyjna – 1 dziecko, zajęcia taneczne - 1 dziecko. Ponadto 2 dwoje dzieci uczestniczyło w czwartkach lekkoatletycznych, 7 - w zajęciach artystyczno-plastycznych w Suwalskim Ośrodku Kultury, 3- w treningach piłki nożnej przy SP 5, 10 korzysta ze ścianki wspinaczkowej w hali Ośrodka Sportu i Rekreacji w Suwałkach oraz z kompleksu basenów w Aquaparku w Suwałkach co najmniej raz w tygodniu. Podczas dni wolnych od nauki Placówka zapewnia dzieciom zajęcia kulturalno-rozrywkowe, wyjścia do kina, na spektakle do SOK. Dzieci obchodzą swoje urodziny, które integrują je z grupą i całą społecznością placówki.

Potrzeby emocjonalne, według wyjaśnień Dyrektora, Placówka zaspokaja w szczególności poprzez dbanie o poczucie bezpieczeństwa dzieci.

Z wyjaśnień Dyrektora wynika, że Placówka zgodnie z art. 93 ust. 4 pkt 6 ustawy, obejmuje dzieci działaniami terapeutycznymi, zarówno indywidualnymi, jak i grupowymi, prowadzonymi przez psychologa, pedagoga, logopedę, terapeutę.

Dyrektor wyjaśnił, że m. in. psycholog prowadził zajęcia indywidualne (rozwijające zainteresowania poznawcze, zajęcia motywujące, wspierające, dotyczące sfery emocjonalnej), w których uczestniczyło 20 dzieci, prowadził bajkoterapię z 7 dzieci, psychoedukację, w celu zwiększenia efektywności uczenia się (5 dzieci). Pedagog prowadził zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, w których uczestniczyło 5 dzieci, zajęcia wyrównawcze z 7 dzieci. Psycholog i pedagog dokumentowali pracę w kartach udziału w zajęciach. Dyrektor wyjaśnił, że zatrudniony w Placówce wychowawca, przygotowany do wykonywania zawodu logopedy (ukończone studia podyplomowe w zakresie logopedii i glottodydaktyki), prowadził terapię logopedyczną z 2 dzieci, jednak kontrolującym nie przedstawiono kart udziału w zajęciach.

Dzieci uczestniczyły również w zajęciach grupowych prowadzonych przez psychologa i pedagoga zatrudnionych w Placówce. W zajęciach pod nazwą „Randka bez przemocy” uczestniczyło 11 dzieci, w zajęciach „Kształtowanie zachowań prospołecznych małego dziecka” uczestniczyło 8 dzieci, w zajęciach „Moralność w życiu społecznym) – 6 dzieci.

Placówka zatrudnia również, na podstawie umowy zlecenia, psychologa – specjalistę terapii uzależnień, który pomocą specjalistyczną objął 5 dzieci. Terapeuta dokumentował pracę w *Karcie uczestnika korzystającego z pomocy specjalistycznej*.

W okresie kontroli 10 dzieci było również objętych działaniami poza placówką – dzieci uczestniczyły w zajęciach grupowych, prowadzonych przez 2 terapeutów, *programu wczesnej interwencji profilaktycznej FRED*, realizowanego przez Fundację EGO w Suwałkach.

Z wyjaśnień Dyrektora wynika, że w Placówce dzieci tworzą społeczność. Spotkania odbywają się raz w miesiącu i prowadzone są przez Dyrektora, psychologa i pedagoga. Są one okazją m. in. do wymiany informacji, omawiania bieżących wydarzeń czy pojawiających się problemów.

Dzieci umieszczone w Placówce znajdują się pod opieką Poradni Lekarzy POZ „PULS” w Suwałkach. Zatrudniona w Placówce pielęgniarka dba o zdrowie dzieci, umawia konsultacje z lekarzem pierwszego kontaktu, dentystą, lekarzami o różnej specjalności, w zależności od potrzeb dzieci, przestrzega terminów szczepień ochronnych zgodnie z kalendarzem szczepień, a także terminów bilansu zdrowia dziecka. W zależności od potrzeb dzieci korzystają z poradni specjalistycznych w Suwałkach, Elku i Białymstoku. Dzieci zaopatrywane są w leki zgodnie ze wskazaniami lekarzy oraz środki opatrunkowe. Dwoje dzieci nosi okulary korekcyjne.

Dzieci mają prawo do realizacji potrzeb religijnych. Uczęszczają na msze święte, a także spotkania grup modlitewnych, odbywają się w pobliskiej parafii Anieli Salawy.

Akta kontroli str.177-186, 489-512

Podczas prowadzenia czynności kontrolnych przeanalizowano *Rozkład zajęć opiekuńczo-wychowawczych w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej* w dniach 18-19.07.2015 r., 14-16.08.2015r., 07-11.11.2015 r. oraz 08.12.2015 r.

Ustalono, że opieka nad dziećmi przebywającymi w Placówce, w czasie zajęć opiekuńczych i wychowawczych oraz w godzinach nocnych, jest sprawowana zgodnie z § 10 ust. 2 i § 11 ust. 2 ww. rozporządzenia. Na podstawie § 12 rozporządzenia opieka w godzinach nocnych sprawowana jest

w sposób zapewniający bieżący i stały nadzór nad dziećmi (§ 12 ust. 1). Osoby pracujące z dzieckiem, sprawujące opiekę w godzinach nocnych, co najmniej trzykrotnie w ciągu nocy przeprowadzają obchód (zgodnie z § 12 ust. 2), co ustalono na podstawie „Dziennika opieki w porze nocnej” na rok szkolny 2014/2015 i 2015/2016.

Stwierdzono również, że w dniach: 05.07. – godz. 20.00-8.00, 14.07. – godz. 8.00-20.00 i 23.07. – godz. 8.00-20.00 opiekę nad dziećmi sprawowały pielęgniarka i referent, zatrudnione w placówce.

Akta kontroli str. 187-204

Z wyjaśnień Dyrektora wynika, że Placówka podejmuje działania na rzecz powrotu dziecka do rodziny, które obejmują współpracę pracownika socjalnego z rodzinami dzieci. Pracownik socjalny m.in. diagnozuje sytuację rodzinną, udziela pomocy w pisaniu pism do sądu, informuje o bieżących sprawach dotyczących dzieci i sytuacji prawnej, wspiera rodziny w kształtowaniu prawidłowych postaw i relacji rodzic – dziecko, informuje o zasadach udzielania pomocy społecznej, weryfikuje sytuację socjalno-bytową rodziny przed lub w trakcie urlopowania dziecka. Rodzice ponadto zachęceni są do podjęcia terapii odwykowych, podnoszenia umiejętności wychowawczych, regularnych kontaktów z dziećmi na terenie placówki i poza nią. Włączani są do większego zaangażowania się w sprawy dzieci (nauka, stan zdrowia, zachowanie itp.). W przypadku postanowienia sądu o zakazie kontaktu któregośkolwiek z rodziców z dzieckiem placówka dba o przestrzeganie ww. postanowienia poprzez uniemożliwienie kontaktów osobistych oraz telefonicznych. Jeśli rodzic pozbawiony jest władzy rodzicielskiej i jest zainteresowany losem swojego dziecka udziela się mu wszelkich informacji dotyczących dziecka.

W wyniku podjętych działań ustalono, że w okresie kontroli trzy rodziny objęte były opieką asystenta rodziny.

Dyrektor wyjaśnił, że w wyniku podejmowanych działań, z placówki odeszło 12 dzieci, w tym: 8 dzieci powróciło do domu rodzinnego, 1 dziecko mieszczono w rodzinie zastępczej. Ponadto 1 dziecko ukończyło 18 rok życia i opuściło placówkę, a 2 dzieci zostało przeniesionych do innych placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Akta kontroli str. 464

W dniu 31.12.2014 r. zostało zawarte między Dyrektorem Placówki a Samorządem wychowanków Porozumienie nr 13 obowiązujące od 01.01.2015 r. do 31.12.2015 r. dotyczące *Regulaminu przyznawania kieszonkowego ustalonego przez Samorząd Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Suwałkach na podstawie § 18 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej*. Regulamin został podpisany przez wychowawcę (opiekuna Samorządu – zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora) i Dyrektora Placówki, na dokumencie brak potwierdzenia ustalenia *Regulaminu* przez członków Samorządu Placówki.

Regulamin zawiera m. in. wysokość kwoty do własnego dysponowania („kieszonkowego”) różnicowaną ze względu na wiek dziecka i etap kształcenia oraz zapisy dotyczące odebrania dzieciom „kieszonkowego”, potrącenia w całości „kieszonkowego”, przekazywaniu przez wychowawcę „kieszonkowego” dzieciom na ich prośbę, zwiększenia kieszonkowego na stałe.

Zgodnie z § 18 ust. 1 pkt 8 ww. rozporządzenia dziecku umieszczonemu w Placówce opiekuńczo-wychowawczej zapewnia się kwotę pieniężną do własnego dysponowania („kieszonkowe”). Wysokość tej kwoty jest nie niższa niż 1% i nie wyższa niż 8% kwoty odpowiadającej kwocie, o której mowa w art. 80 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i jest ustalana co miesiąc przez dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej. Kwotę pieniężną do własnego dysponowania zapewnia się umieszczonemu w Placówce dziecku od 5 roku życia i jej minimalna wysokość nie podlega wstrzymaniu, ani żadnym potrąceniom, zatem ww. zapisy Regulaminu są niezgodne z obowiązującymi przepisami.

Do kontroli przedłożono *Listy kieszonkowego wychowanków Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Suwałkach* za styczeń – listopad 2015 r., z których wynika, że wysokość wypłaconej kwoty do własnego dysponowania wynosiła od 12 do 50 zł. Dyrektor Placówki wyjaśnił, że do października 2015 r. dzieci otrzymywały „kieszonkowe” w wysokości określonej

w Regulaminie, tj. 12, 16, 20, 25 zł miesięcznie. Od 01.10.2015 r., zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora, dzieci otrzymują „kieszonkowe” zróżnicowane ze względu na wiek w wysokości 16, 20, 30, 40 lub 50 zł. Regulamin w tym zakresie nie był zmieniony. Dzieciom, które podczas wakacji nie przebywały w Placówce, kwotę do własnego dysponowania za ten okres wypłacono we wrześniu.

Akta kontroli str. 205-276

W trakcie kontroli szczegółowemu sprawdzeniu podlegała dokumentacja dwojga dzieci przebywających w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w Suwałkach, przyjętych do Placówki w 2015 r. (*załącznik Nr 1 do wystąpienia pokontrolnego*).

Zgodnie z art. 135 ww. ustawy w placówce zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka ocenia sytuację umieszczonego w niej dziecka. W okresie objętym kontrolą zespół dokonywał oceny sytuacji przebywających w placówce dzieci na posiedzeniach, które odbyły się (do dnia kontroli) 09.01.2015 r., 30.01.2015 r., 09.02.2015 r., 13.02.2015 r., 20.03.2015 r., 24.03.2015 r., 27.04.2015 r., 29.04.2015 r., 14.05.2015 r., 27.05.2015 r., 08.06.2015 r., 10.06.2015 r., 23.06.2015 r., 20.08.2015 r., 28.08.2015 r., 14.09.2015 r., 25.09.2015 r., 28.09.2015 r., 26.10.2015 r., 05.11.2015 r., 16.11.2015 r., 23.11.2015 r., 07.12.2015 r. Zespół spotykał się w składzie, o którym mowa w art. 137 ust 1 pkt 1, 2, 3, 4, 5, 5a, 6 oraz ust. 2 ww. ustawy.

Do kontroli przedłożono dokumentację potwierdzającą zaproszenie do udziału w posiedzeniu rodziców dziecka, których udział w posiedzeniu wynika z art. 137 ust. 1 pkt 5a ustawy. Oceny sytuacji dziecka dokonywano nie rzadziej niż co pół roku, zgodnie z art. 138 ust. 1 ustawy.

Po dokonaniu okresowej oceny sytuacji dziecka, zgodnie z art. 138 ust. 2 ww. ustawy, zespół formułuje na piśmie wniosek dotyczący zasadności dalszego pobytu dziecka w placówce i przesyła go do sądu. Do dnia kontroli do sądu przesłano 25 wniosków dotyczących zasadności dalszego pobytu dziecka w Placówce. Stwierdzono nieprzekazanie do sądu wniosku dotyczącego zasadności dalszego pobytu w Placówce, sformułowanego na posiedzeniu w dniu 13.02.2015 r., na którym oceniano sytuację umieszczonego w Placówce rodzeństwa. Stwierdzono wówczas, że ze względu na zmiany w środowisku rodzinnym i więzi istniejące pomiędzy matką a dziećmi, wskazany byłby ich powrót do domu rodzinnego, o czym nie poinformowano sądu.

Pismem z dnia 08.06.2015 r. Dyrektor poinformował sąd o zasadności pobytu w Placówce osoby, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej i pozostała w Placówce w związku z art. 37 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy. Zgodnie z art. 37 ust. 1 ustawy objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletności, zatem brak podstaw do przesyłania do sądu wniosku dotyczącego zasadności dalszego pobytu w placówce w tym przypadku.

Dyrektor wypełnia obowiązek wynikający z art. 100 ust. 4 ustawy, tj. zgłasza informacje o przebywających w Placówce dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną do Ośrodka Adopcyjnego, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających – w okresie objętym kontrolą zgłoszono troje dzieci.

Akta kontroli str. 462-455, 486-490

W trakcie oględzin budynku, przeprowadzano rozmowy z dziećmi obecnymi w tym dniu w placówce, w ich pokojach (6 dzieci). Na podstawie rozmów z dziećmi ustalono, że dzieci nie zgłaszają zastrzeżeń do warunków pobytu w Placówce. Sprawiały wrażenie zadowolonych, wypowiadały się odważnie o swoim pobycie w Placówce, spędzaniu czasu wolnego.

Podczas kontroli kontrolujące uwzględniły również wniosek Biura Rzecznika Praw Dziecka, dokonując ustaleń w zakresie poszanowania prawa do prywatności oraz ochrony wizerunku dzieci objętych opieką placówki. Z wyjaśnień Dyrektora wynika, że Placówka stara się chronić wizerunek dziecka w niej przebywającego.

Akta kontroli str. 468-470

Placówka opracowała *Deklarację rodziców/opiekunów prawnych*, w której rodzic lub opiekun prawny dziecka deklaruje o wyrażenie/niewyrażenie zgody na fotografowanie dziecka i wykorzystywanie jego wizerunku w celach realizacji założeń zadań statutowych.

Akta kontroli str. 448, 468

W powyższej dokumencie zawarto również następujące deklaracje rodzica/opiekuna prawnego, o:

- wyrażeniu zgody na przewiezienie dziecka do szpitala i udzielenie pomocy medycznej oraz jego reprezentowania przez pracowników placówki, w razie choroby lub planowanego zabiegu dziecka,
- wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych w systemie informatycznym PO-W, zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych z dnia 29.08.1997 r.,
- wyrażeniu/niewyrażeniu zgody na udział dziecka w zajęciach pozalekcyjnych, wycieczkach organizowanych przez placówkę, w konsultacjach w sprawie dalszego kształcenia, w lekcjach religii,
- wyrażeniu zgody na wykonywanie przez dziecko dyżurów porządkowych związanych z całym okresem jego pobytu w placówce,
- informowaniu na bieżąco dyrektora placówki w przypadku zmiany miejsca zamieszkania, pracy oraz numeru telefonu kontaktowego,
- upoważnieniu do urlopowania dziecka z placówki do wymienionych przez siebie osób pełnoletnich (podając imię i nazwisko, pokrewieństwo, nr dowodu osobistego, nr telefonu). Placówka zaś informuje o nieponoszeniu odpowiedzialności za zgubienie, kradzież lub zniszczenie rzeczy osobistych należących do dziecka.

Obowiązek i prawo wykonywania bieżącej pieczy nad dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej, jego wychowania i reprezentowania w tych sprawach, a w szczególności w dochodzeniu świadczeń przeznaczonych na zaspokojenie jego potrzeb, należą do kierującego placówką opiekuńczo-wychowawczą, zgodnie art. 112¹ § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2015r., poz. 2082).

Mając na uwadze powyższe, niektóre zapisy zawarte w ww. deklaracji są nieuzasadnione.

Akta kontroli str. 445-450

Podczas kontroli stwierdzono następujące nieprawidłowości i uchybienia:

1. W Regulaminie Organizacyjnym i Statucie Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Suwałkach oraz „Procedurze postępowania dotyczącej urlopowania wychowanków do domu rodzinnego w dni wolne od nauki szkolnej” zawarto zapisy które nie wynikają z obowiązujących przepisów prawa (tj. z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej).
2. W Regulaminie Organizacyjnym zawarto zapisy, które mogą naruszać podmiotowość dziecka oraz jego prawa, w szczególności do ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem.
3. W „Wewnętrznej procedurze przyjęcia dziecka do Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej” opisano sposób postępowania pracowników Placówki niezgodny ze stanowiskiem MPiPS przekazany do Placówki przez Podlaski Urząd Wojewódzki pismem z dnia 13.03.2014 r., znak PS-I.9421.12.2014.MO.
4. Urlopowanie dziecka niezgodnie z przyjętą „Procedurą postępowania dotyczącą urlopowania wychowanków do domu rodzinnego w dni wolne od nauki szkolnej”, tj. bez sporządzenia przez pracownika socjalnego informacji o środowisku.
5. Księga ewidencji nie zawierała aktualnych adresów zamieszkania opiekunów prawnych dzieci, o których mowa w § 17 ust. 5 pkt 4 ww. rozporządzenia.
6. W aktach osobowych trzech osób pracujących z dziećmi, brak było zaświadczeń lekarskich, o których mowa w art. 98 ust. 3 pkt 4 ww. ustawy.
7. W aktach osobowych osób pracujących z dziećmi oraz wolontariuszy znajdowały się oświadczenia dotyczące m. in. niekaralności, jednak nie potwierdzały one spełniania wszystkich warunków określonych w art. 98 ust. 3 pkt 1-3 ww. ustawy.
8. W dniach: 05.07. – godz. 20.00-8.00, 14.07. – godz. 8.00-20.00 i 23.07. – godz. 8.00-20.00 opiekę nad dziećmi sprawowały osoby nie wymienione w art. 98 ust. 1 ustawy.

9. *Regulamin przyznawania kieszonkowego ustalony przez Samorząd Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Suwałkach na podstawie § 18 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej* zawiera zapisy niezgodne z ww. rozporządzeniem.
10. Plan pomocy dziecku sporządzono we współpracy z pracownikiem socjalnym zatrudnionym w placówce, niezgodnie z art. 100 ust. 1 ww. ustawy i § 15 ust. 1 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej.
11. W okresie obowiązywania planu pomocy dziecku nie dokonano jego modyfikacji wynikającej ze zmieniającej się sytuacji dziecka, w jednym z dwóch analizowanych przypadków.
12. Karta udziału w zajęciach grupowych prowadzonych przez pedagoga i psychologa nie wskazuje na konkretne terminy, tematy poszczególnych spotkań oraz nie zawiera opisu przebiegu każdego spotkania, zgodnie z § 17 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia.
13. Karta udziału w zajęciach indywidualnych prowadzonych przez pedagoga i psychologa nie zawiera opisu przebiegu zajęć, zgodnie z § 17 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia.
14. Nie przesłano do sądu wniosków dotyczących zasadności dalszego pobytu rodzeństwa w Placówce.

Za stwierdzone nieprawidłowości i uchybienie odpowiedzialny jest Jerzy Dąbrowski Dyrektor Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Suwałkach. Przyczyną stwierdzonych nieprawidłowości było niewłaściwe stosowanie przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Mając na uwadze powyższe oceny i uwagi zaleca się:

1. Dostosowanie Regulaminu organizacyjnego, Statutu Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Suwałkach oraz „Procedury postępowania dotyczącej urlopowania wychowanków do domu rodzinnego w dni wolne od nauki szkolnej” do obowiązujących przepisów prawa w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.
2. Dostosowanie „Wewnętrznej procedury przyjęcia dziecka do Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej” i postępowanie zgodnie z stanowiskiem MPiPS przekazanym do Placówki przez Podlaski Urząd Wojewódzki pismem z dnia 13.03.2014 r., znak PS-I.9421.12.2014.MO.
3. Urlopowanie dzieci zgodnie z przyjętą „Procedurą postępowania dotyczącą urlopowania wychowanków do domu rodzinnego, w dni wolne od nauki szkolnej”.
4. Prowadzenie księgi ewidencji, zgodnie z § 17 ust. 5 pkt 4 ww. rozporządzenia.
5. Potwierdzanie w aktach osobowych osób pracujących z dziećmi spełniania warunków określonych w art. 98 ust. 3 pkt 1- 4 ww. ustawy.
6. Sprawowanie opieki nad dziećmi przez osoby wymienione w art. 98 ust. 1 ustawy.
7. Dostosowanie *Regulamin przyznawania kieszonkowego*, do obowiązujących przepisów.
8. Opracowanie planu pomocy dziecku, zgodne z art. 100 ust. 1 ww. ustawy i § 15 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej.
9. Prowadzenie karty udziału w zajęciach prowadzonych przez pedagoga i psychologa, zgodnie z § 17 ust. 1 pkt. 3 ww. rozporządzenia.
10. Przesyłanie do sądu wniosków dotyczących zasadności dalszego pobytu dziecka w placówce niezwłocznie, po dokonaniu okresowej oceny sytuacji dziecka, zgodnie z art. 138 ust. 2 ww.

Na podstawie § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli informuję, że może Pan złożyć zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W przypadku nieskorzystania z powyższego prawa, należy w terminie 30 powiadomić Wojewodę Podlaskiego o sposobie i terminie realizacji zaleceń pokontrolnych.

Z up. WOJEWODY PODLASKIEGO
/-/

Katarzyna Mularz
Z-ca Dyrektora Wydziału
Polityki Społecznej

Kontrolerzy:

1. Małgorzata Osipowicz – główny specjalista /-/
2. Katarzyna Kuprianowicz-Spirydonow – główny specjalista /-/

W załączeniu:

Załącznik Nr 1 do wystąpienia pokontrolnego